

Protokoll fra telefonmøte i rovviltnemnda for region 8 den 26.3.2020

Arbeidstid: to timer forberedelse og to timer møte

Deltagere:

Rovviltnemnda	Andre
John Karlsen, leder Karen Anette Anti Oskal, nestleder Aslak Mathis Eira Fred Johnsen Trine Noodt Mari Siljebråten	Christer Michalsen, FMTF Rasmus Kristoffer Høyning, FMTF Marthe Johansen Holmøy, FMTF Andreas Vikan Røsæg, FMTF

Sakliste

1/20	Godkjenning av innkalling og sakliste	s. 1
2/20	Rovviltnemnda konstituerer seg, leder og nestleder velges	s. 1
3/20	Prioritering av FKT-midler for 2020	s. 1

1/20 Godkjenning av innkalling og sakliste

– Vedtak –

Vedtatt som innstilt.

– Innstilling til vedtak –

Rovviltnemnda for region 8 godkjenner innkalling og sakliste til telefonmøte den 26.3.2020.

2/20 Rovviltnemnda konstituerer seg, leder og nestleder velges

John Karlsen ble enstemmig valgt som leder for rovviltnemnda i region 8. Karen Anette Anti Oskal ble enstemmig valgt som nestleder.

3/20 Prioritering av FKT-midler for 2020

– Vedtak –

Rovviltnemnda for region 8 viser til saksfremleggets skisserte rammer. Nemnda mener budsjettet må vise en tydeligere satsning på reindrifta. Dette begrunnes med beitekrisen reindrifta nå er inne i. Det må legges mer vekt på at krisen gjør reinen mer utsatt for rovvilt, og at behovet for midler til forebyggende tiltak mot rovviltskader er høyere enn normalt.

Nemnda viser videre til korona-krisen, og at det på grunn av reise- og møterestriksjoner vil være en risiko for at en del av tiltakene som innebærer kurs, trening og møter ikke blir gjennomført.

Nemnda flytter 905 000 kroner fra «Rein, sau og rovvilt» til «Reindrifft». Budsjetten blir da slik:

Søknader om forebyggende og konfliktdempende tiltak i rovviltforvaltningen			Antall tiltak	Kroner søkt	Budsjett	
Reindrifft	§ 5 b Føring av tamrein i korte perioder av året for å samle flokken og unngå rovvilttap		79	13 055 216	5 705 000	
	§ 5 b Utvidet tilsynsaktivitet i kombinasjon med andre tiltak		71	6 156 851	700 000	
	§ 5 a Tiltak som fysisk skiller rovdyr og beitedyr	Flytting av tamrein til mindre rovviltutsatte områder	40	2 324 673	0	
		Kalving innenfor gjerde	30	4 076 702	0	
	§ 5 c Andre tiltak som kan være direkte tapsreducerende	Mobil gjeterhytte	6	965 000	0	
		Helikopter for samling/uttak av slaktedyr på høsten	3	325 400	0	
		Gasskanon	1	20 000	0	
	§ 6 Tiltak for å øke kunnskapsgrunnlaget	Tiltak som avklarer tapsforhold, herunder elektronisk overvåking	e-bjeller/radiobjeller	45	4 219 660	400 000
			Drone	27	870 891	0
			Teleskop	9	408 866	0
			Fotoutstyr	2	20 000	0
		Utprøving av nye forebyggende tiltak mot rovviltskader	Termisk kikkert	1	41 900	0
Halsklaver			2	35 000	35 000	
Sau	§ 5 a Tiltak som fysisk skiller rovdyr og beitedyr	Tidlig nedsanking av sau	22	1 557 656	1 100 000	
		Forsinket slipp på utmarksbeite	6	231 700	0	
		Beredskapsareal	9	962 318	600 000	
		Flytte sau til mindre rovviltutsatte beiteområder	3	1 374 900	570 000	
		Hjemmebeite	1	59 000	0	
	Rovdyravvisende gjerder	2	41 300	35 000		
	§ 5 b Planlagt utvidet tilsynsaktivitet i kombinasjon med andre tiltak		11	316 117	145 000	
	§ 6 Tiltak for å øke kunnskapsgrunnlaget	Bruk av kadaverhund	e-bjeller/radiobjeller	13	1 123 210	600 000
			Drone og droneførerkurs	1	80 000	50 000
			Viltkamera	1	5 000	0
			Saltsteinsavleser	1	65 000	30 000
§ 7 Konfliktdempende tiltak	Utbedring av sti	1	156 744	0		
Rein, sau og rovvilt	§ 5 c Andre tiltak som kan være direkte tapsreducerende	Kommunale og interkommunale skadefellingslag	Bjørnejakkkurs	1	80 000	60 000
			Jakkkurs og interne kurs	1	36 000	30 000
			Kurs i skadefelling 2020	1	130 000	130 000
			Skadefellingsmateriell	2	272 168	0
			Skytetrening	4	190 998	80 000
			Trening av hund på bjørn	1	75 000	50 000
		Bjørnehundtrening i Tackåsen 2020	1	50 000	50 000	
		Bjørnejakkkurs for skadefellingslaget i Sør-Varanger	1	51 000	50 000	
		Bygging av jervebås	2	40 000	20 000	
		Fagsamlinger jervejakt 2019/2020	1	70 000	0	
	ReinHelse kurs om sykdom og tapsårsaker hos rein	1	385 305	0		
	Effektiv felling av bjørn, sporhund- og slipphund	1	317 000	200 000		
	Hold av bjørnehund 2020	1	30 000	10 000		
	Administrativ beredskap for skadefelling	1	35 000	0		
	NIBIO-rapport om grensekryssende bjørn	1	193 000	0		
	§ 6 Tiltak for å øke kunnskapsgrunnlaget	Utvikle nettapplikasjon for reinteiling fra drone	1	436 900	0	
		Plastklaver på reinkalv som tapsforebyggende tiltak	1	88 750	80 000	
		Kadaverhund, kurs, godkjenning og vedlikehold	1	140 000	70 000	
		Kadaverhund, markedsføringsvideo	1	12 500	0	
	§ 7 Konfliktdempende tiltak	Rovviltopplæring for naturbruksskolene i Finnmark	1	240 000	100 000	
Informasjonsmøter om brunbjørn		1	85 000	40 000		
Kongjørnkartlegging		1	200 000	0		
Prosjekt Næring og Rovvilt i Finnmark		1	750 000	750 000		
§ 5 Akutte tiltak med direkte tapsreducerende effekt					800 000	
Skadefellingsvederlag					1 000 000	
SUM:			417	42 442 225	13 500 000	

Nemnda ble informert om at ventet søknad fra Troms Bonde- og småbrukarlag om 295 000 for 2. år av prosjektet tilrettelegging for jakt på rovvilt i Troms (grunneiertillatelse), ikke har kommet med i budsjettet. Eventuelle midler til tiltaket må hentes utenfor det som er budsjettet til reindrifft.

Med disse endringene slutter nemnda seg til saksfremlegget.

– Innstilling til vedtak –

I brev av 20.2.2020, planleggingsramme for regionale rovviltnemnder 2020 – førebyggende og konfliktdependende tiltak (FKT) og drift, ble rovviltnemnda for region 8 tildelt kroner 13 500 000 til tilskudd kap. 1420.73, kroner 1 800 000 til tjenestekjøp kap. 1420.21 og kroner 1 200 000 til drift av nemnd og sekretariat kap. 1420.21.

I henhold til retningslinjer i forvaltningsplan for rovvilt i region 8, datert 10.10.2013, prioriterer nemnda en fordeling av midler etter saksframleggets skisserte rammer.

Prioriteringer for bruk av FKT-midler 2020 – Troms og Finnmark

Forslag til budsjett (Tabell 1) er basert på en forhåndsvurdering av den enkelte søknad. Søknadene er vurdert etter forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdependende tiltak samt rovviltnemndas føringer i forvaltningsplan for rovvilt. Søknadene er prioritert opp mot hverandre. Vi forventer at det ved behandling av den enkelte søknad vil dukke opp momenter som gjør at budsjetterte beløp vil måtte justeres noe.

I 2020 er det et høyt søknadsbeløp, så sekretariatet må foreslå harde prioriteringer. Generelt foreslår sekretariatet at næringsutøvere ikke gis tilskudd til egen lønn eller til transport (kjøring) eller til bensinpenger. Begrunnelsen er at dette ofte er nært knyttet opp til ordinær drift, og at det er vanskelig å trekke klare skillelinjer og å etterprøve. En annen post som brukes i noe grad er «diverse utgifter», om det ikke er gjort rede for hva som ligger i dette, vil vi anbefale at dette ikke støttes.

Sekretariatet har erfart at det årlig blir restmidler, og at Fylkesmannen på tampen av året har problemer med å bruke dem. Derfor har vi i budsjettet for 2020 vært nøkterne når det gjelder akuttmidler og midler til fellingsvederlag. Vi forventer at disse vil gå med overforbruk. All erfaring tilsier at dette vil dekkes av underforbruk på planlagte tiltak.

Sekretariatet har i henvendelse til Miljødirektoratet vist til beitekrisen i reindriften, til at krisen gjør reinen mer utsatt for rovvilt, og at behovet for midler til forebyggende tiltak mot rovviltskader er høyere enn normalt. Det er bedt om en tilleggsbevilgning. Dersom det kommer en tilleggsbevilgning vil noen tiltak få et høyere budsjett og noen tiltak som det per i dag ikke er funnet rom for å støtte, vil kunne få støtte.

Om nemnda er spesielt interessert i hvordan vi har vurdert enkelte søknader, eller ønsker å legge spesifikke føringer, kan dette varsles før møtet, eller tas opp på møtet.

Mange venter på svar på sine søknader om midler til forebyggende og konfliktdependende tiltak (FKT). Det haster med avklaringer for flere. Aller mest haster det for reindriften, som allerede er inne i mange av tiltakene som det søkes støtte til. Derfor må Fylkesmannen først prioritere å sende tilsagnsbrev til reindriften.

Tabell 1. Sekretariatets forslag, ble ikke vedtatt

Søknader om forebyggende og konfliktdempende tiltak i rovviltforvaltningen			Antall tiltak	Kroner søkt	Budsjett	
Reindrift	§ 5 b Fôring av tamrein i korte perioder av året for å samle flokken og unngå rovvilttap		79	13 055 216	4 800 000	
	§ 5 b Utvidet tilsynsaktivitet i kombinasjon med andre tiltak		71	6 156 851	700 000	
	§ 5 a Tiltak som fysisk skiller rovdyr og beitedyr	Flytting av tamrein til mindre rovviltutsatte områder	40	2 324 673	0	
		Kalving innenfor gjerde	30	4 076 702	0	
	§ 5 c Andre tiltak som kan være direkte tapsreducerende	Mobil gjeterhytte	6	965 000	0	
		Helikopter for samling/uttak av slaktedyr på høsten	3	325 400	0	
		Gasskanon	1	20 000	0	
	§ 6 Tiltak for å øke kunnskapsgrunnlaget	Tiltak som avklarer tapsforhold, herunder elektronisk overvåking	e-bjeller/radiobjeller	45	4 219 660	400 000
			Drone	27	870 891	0
			Teleskop	9	408 866	0
			Fotoutstyr	2	20 000	0
		Utprøving av nye forebyggende tiltak mot rovviltskader	Termisk kikkert	1	41 900	0
Halsklaver			2	35 000	35 000	
Sau	§ 5 a Tiltak som fysisk skiller rovdyr og beitedyr	Tidlig nedsanking av sau	22	1 557 656	1 100 000	
		Forsinket slipp på utmarksbeite	6	231 700	0	
		Beredskapsareal	9	962 318	600 000	
		Flytte sau til mindre rovviltutsatte beiteområder	3	1 374 900	570 000	
		Hjemmebeite	1	59 000	0	
	Rovdyravvisende gjerder	2	41 300	35 000		
	§ 5 b Planlagt utvidet tilsynsaktivitet i kombinasjon med andre tiltak		11	316 117	145 000	
	§ 6 Tiltak for å øke kunnskapsgrunnlaget	Bruk av kadaverhund	1	10 500	10 000	
		Tiltak som avklarer tapsforhold, herunder elektronisk overvåking	e-bjeller/radiobjeller	13	1 123 210	600 000
			Drone og dronedeførkurs	1	80 000	50 000
			Viltkamera	1	5 000	0
Saltsteinsavleser	1	65 000	30 000			
§ 7 Konfliktdempende tiltak		1	156 744	0		
Rein, sau og rovvilt	§ 5 c Andre tiltak som kan være direkte tapsreducerende	Kommunale og interkommunale skadefellingslag	Utbedring av sti	1	156 744	0
			Bjørnejakkkurs	1	80 000	60 000
			Jakkkurs og interne kurs	1	36 000	30 000
			Kurs i skadefelling 2020	1	130 000	130 000
			Skadefellingsmateriell	2	272 168	0
			Skytetrening	4	190 998	190 000
		Trening av hund på bjørn	1	75 000	50 000	
		Bjørnehundtrening i Tackåsen 2020	1	50 000	50 000	
		Bjørnejakkkurs for skadefellingslaget i Sør-Varanger	1	51 000	50 000	
		Bygging av jervebås	2	40 000	20 000	
	Fagsamlinger jervejakt 2019/2020	1	70 000	70 000		
	ReinHelse kurs om sykdom og tapsårsaker hos rein	1	385 305	385 000		
	Effektiv felling av bjørn, sporhund- og slipphund	1	317 000	315 000		
	Hold av bjørnehund 2020	1	30 000	10 000		
	Administrativ beredskap for skadefelling	1	35 000	0		
	§ 6 Tiltak for å øke kunnskapsgrunnlaget	NIBIO-rapport om grensekryssende bjørn	1	193 000	0	
		Utvikle nettapplikasjon for reinteiling fra drone	1	436 900	0	
		Plastklaver på reinkalv som tapsforebyggende tiltak	1	88 750	80 000	
		Kadaverhund, kurs, godkjenning og vedlikehold	1	140 000	100 000	
	§ 7 Konfliktdempende tiltak	Kadaverhund, markedsføringsvideo	1	12 500	0	
Rovviltopplæring for naturbruksskolene i Finnmark		1	240 000	200 000		
Informasjonsmøter om brunbjørn		1	85 000	85 000		
Kongeørn kartlegging		1	200 000	50 000		
Prosjekt Næring og Rovvilt i Finnmark		1	750 000	750 000		
§ 5 Akutte tiltak med direkte tapsreducerende effekt				800 000		
Skadefellingsvederlag				1 000 000		
SUM:			417	42 442 225	13 500 000	

Reindrift

I 2020 har reindriftsutøvere levert 101 søknader om støtte til 317 forebyggende tiltak. Disse har en samlet kostnad på ca. 40 000 000 kroner, hvorav ca. 33 000 000 er søkt støttet gjennom FKT. Sekretariatet har foreslått et budsjett på 5 900 035 kroner.

Mange har søkt på flere ulike tiltak. Fylkesmannen gis mulighet til å la det være opp til søker å avgjøre hvor stor del av tilsagnsbeløpet som skal brukes på hvilke av tiltakene. Men at Fylkesmannen også kan spesifisere hva midlene kan brukes til der Fylkesmannen finner dette formålstjenlig.

Tilskudd til fôring settes som 3,15 kroner per rein og dag for en periode, tilskudd til innleid hjelp for utvidet tilsyn settes til maksimalt 2 000 kroner per person og dag for en periode.

Beregninger for tilskudd til fôring skal legges til grunn for beregning av det samlede tilskuddsbeløp også der det søkes om støtte til andre tiltak. Det viktigste kriteriet i beregning av tilskudd er potensialet Fylkesmannen mener tiltaket har for å avverge rovvilttap. Tilskudd skal ikke fordeles flatt på bakgrunn av reintall.

Om ikke annet går tydelig frem av tilsagnsbrevet skal alle tilskudd være ekskludert mva.

Til investeringer foreslår sekretariatet at det som hovedregel kun er innkjøpskostnader som støttes og at disse maksimalt støttes med 80 prosent, men vanligvis lavere.

Et eksempel: Om det gis 60 prosent støtte til et tiltak, og det støttes med inntil 30 000, da vil en finne den minste kostnaden som gir maksimalt utbetalt ved å dele tilsagnsbeløpet på 0.60. Altså $30\,000/0,60 = 50\,000$. tiltaket må altså koste minst 50 000 ekskludert mva. for at hele tilsagnsbeløpet på 30 000 vil bli utbetalt.

Et annet eksempel: Det gis 50 000 kr i tilskudd. Fôrkostnader ekskludert mva. dekkes 100 prosent, e-bjeller ekskludert mva. dekkes 60 prosent og drone ekskludert mva. dekkes 40 prosent. Tilsagnet sier at søker selv kan avgjøre hvor mye av midlene som brukes på fôring, e-bjeller og drone. Da kan søker velge å bruke 50 000 på fôring og bare rapportere på fôring. Søker kan også velge å bruke for eksempel 20 000 på fôring, få utbetalt 20 000 for kjøp av e-bjeller og 10 000 for kjøp av drone. Da må innkjøpskostnaden for e- bjeller ekskludert mva. minst være $20\,000/0,60 = 33\,333$ kroner, og innkjøpskostnaden for drone ekskludert mva. minst være $10\,000/0,40 = 25\,000$ kroner. Om innkjøpskostnaden for drone var 20 000 kroner, så ville utbetalingen for dette tiltaket blitt $20\,000 \times 0,40 = 8\,000$ kroner.

I tilsagn der søker selv kan avgjøre hvor mye av midlene som skal brukes på ulike tiltak der en andel av kostnadene støttes, må det følge eksempler for å synliggjøre mulighetene og sikre at tilsagnet er forstått.

Beregninger for tilskudd til fôring skal legges til grunn for beregning av det samlede tilskuddsbeløp også der det søkes om støtte til andre tiltak. Det viktigste kriteriet i beregning av tilskudd er potensialet tiltaket har for å avverge rovvilttap, dette gjelder også vurdering av tiltak for å øke kunnskapsgrunnlaget. Kunnskap om tapsårsaker og kunnskap gjennom utprøving av nye forebyggende tiltak vil på sikt kunne gi reineier bedre oversikt over drifta og om tapsårsaker. Når en har god oversikt kan en mer presist hindre tap og optimalisere drifta.

Fra en del distrikter har både distriktet og enkelte siidaer søkt tilskudd. I slike tilfeller må Fylkesmannen i saksbehandlingen se til at de samme reinene ikke blir lagt til grunn flere ganger.

Sekretariatet foreslår noen føringer under hvert av de vanligste tiltakene.

Fôring av tamrein i korte perioder av året for å samle flokken og unngå rovvilttap

Dette er det tiltaket med det største søknadsbeløpet. Fôring gjør det enklere å holde reinen mer samlet, og slik blir det også enklere å holde tilsyn med dyrene. Reinen blir mer vant til mennesker tett på, noe som kan gjøre det enklere å avverge rovvilttap, uten å forstyrre beteadferd eller å forstyrre reinen under kalvingen. Fôring muliggjør mer effektivt tilsyn, men det kan også øke behovet for tilsyn.

Ved beregning av tilskudd til fôring, innenfor de økonomiske rammene, vil det viktigste kriteriet i prioriteringen være potensialet for å avverge rovvilttap gjennom fôring. Beløpet beregner vi ut fra antall dager og antall rein det gis tilskudd til. Vi støtter inntil 3,15 kroner (0,75 kg fôr x 4,20 kr) ekskludert mva., per rein og dag for dokumenterte fôrutgifter.

De som har søkt om FKT-støtte i reindriften oppgir et reintall på til sammen ca. 110 000 rein. Om vi deler 5,9 millioner på 110 000, så sitter vi igjen med 54 kr per rein, det holder til fôr i 17 dager for 110 000 rein. Det viktigste kriteriet for tildelingen er potensialet for å avverge tap, derfor vil vi ikke at midlene fordeles flatt, men at det søkes å bruke midlene effektivt for å avverge rovvilttap. Beregningen blir et utgangspunkt for å beregne tilskuddsbeløp, også for andre tiltak i reindriften.

Utvidet tilsynsaktivitet i kombinasjon med andre tiltak

Til dette tiltaket vil Fylkesmannen kunne støtte innleid hjelp til ekstra tilsyn med inntil 2 000 kr per person og dag for en periode. Det viktigste kriteriet for prioriteringen er potensialet for å avverge rovvilttap gjennom utvidet tilsynsaktivitet i kombinasjon med andre tiltak. Det kan bare gis tilskudd til utvidet tilsynsaktivitet når dette kombineres med tiltak listet i forskrift om tilskudd ifb. med rovviltskader § 5 b.

Flytting av tamrein til mindre rovviltutsatte områder

Det å unngå rovvilttap gjennom å flytte til mindre rovviltutsatte områder er, for de fleste som har mulighet, nært knyttet til ordinær reindrift, derfor vil vi generelt ikke anbefale å prioritere støtte til flytting av rein. Til dette tiltaket har sekretariatet ikke budsjettert midler i 2020. Skulle det likevel kunne gis støtte så er det til dokumenterte utgifter til leid biltransport av rein eller til lønnskostnader for innleid hjelp i forbindelse med flytting. Da vil dette gå på bekostning av eventuelt andre omsøkte tiltak.

Kalving innenfor gjerde

Til dette tiltaket har sekretariatet ikke budsjettert midler i 2020. Begrunnelsen for det er at vi ikke vil pålegge noen å gjennomføre kalving i gjerde. Fylkesmannen vil likevel kunne støtte både fôring, materiell (for eksempel gjerdemateriell) og innleid hjelp i forbindelse med kalving. Det blir opp til søker å vurdere fortløpende om kalving skal gjennomføres i gjerde. I eventuelt tilsagnsbrev om støtte i forbindelse med kalving, må Fylkesmannen sette kriterier som sikrer god dyrevelferd dersom søker

velger å ha kalving i gjerde.

Mobil gjeterhytte

Til dette tiltaket har sekretariatet ikke budsjettert midler i 2020. Vi vil likevel åpne for at innkjøp av ferdig hytte kan støttes med inntil 60 % av innkjøpskostnad. Da vil dette gå på bekostning av eventuelt andre omsøkte tiltak.

Helikopter for samling/uttak av slaktedyr på høsten

Til dette tiltaket har sekretariatet ikke budsjettert midler i 2020. Helikopter kan være effektivt for å samle all rein fra et område for flytting eller for tidlig slakting. Dokumenterte utgifter for leie av helikopter kan støttes med inntil 60 %. Da vil dette gå på bekostning av eventuelt andre omsøkte tiltak.

Gasskanon

Tiltaket skal skremme rovvilt med smell, for eksempel i tilfeldige intervaller. Sekretariatet vet ikke hvilken effekt dette har verken på reinen eller på rovviltet. Støtte til innkjøp av gasskanon vil gå på bekostning av andre omsøkte tiltak.

e-bjeller/radiobjeller

Til dette tiltaket har sekretariatet budsjettert med 400 000 kroner. Tiltaket kan være effektivt for å få bedre oversikt over reinen, og for å avklare tapsforhold. Fylkesmannen kan støtte innkjøp av e-bjeller/radiobjeller, samt batterier, ladebrett og klaver til disse med inntil 60 prosent av innkjøpskostnadene. Da vil dette gå på bekostning av eventuelt andre omsøkte tiltak.

Drone

Til dette tiltaket har sekretariatet ikke budsjettert midler i 2020. Det er likevel et tiltak som kan være til god nytte i reindriften, også for å avklare tapsforhold. Fylkesmannen kan støtte innkjøp av drone med inntil 40 prosent av innkjøpskostnadene. Fylkesmannen kan støtte dronekurs med inntil 80 prosent av kursavgiften, når det gis dokumentasjon på at denne er betalt og at kurset er gjennomført. Støtte til drone vil gå på bekostning av eventuelt andre omsøkte tiltak.

Teleskop

Til dette tiltaket har sekretariatet ikke budsjettert midler i 2020. Det er likevel et tiltak som kan være til god nytte i reindriften, også for å avklare tapsforhold. Fylkesmannen kan støtte innkjøp av teleskop med inntil 30 prosent av innkjøpskostnadene. Da vil dette gå på bekostning av eventuelt andre omsøkte tiltak.

Fotoutstyr/termisk kikkert

Sekretariatet tenker at dette kan bidra til å avklare tapsforhold. Etter en prioritering vil vi likevel ikke anbefale å støtte dette i 2020.

Halsklaver

To søkere har søkt om til sammen 35 000 kroner til støtte for å teste ut halsklaver som tapsforebyggende tiltak. Sekretariatet vil gjerne ha mer kunnskap om hvorvidt halsklaver kan være et effektivt forebyggende tiltak. Vi foreslår å dekke innkjøpskostnader for halsklavene.

Vokterhund

Til dette tiltaket har sekretariatet ikke budsjettert midler i 2020. Bruk av vokterhund er et av tiltakene som utvidet tilsynsaktivitet kan kombineres med for å kunne oppnå en direkte tapsforebyggende effekt. Sekretariatet er likevel skeptiske til å støtte utgifter til kjøp eller hold av hund til enkeltpersoner i næringene. Effekten kan ikke oppnås i tilskuddsåret, og det blir vanskelig å stille vilkår eller å hente inn rapport på effekten.

Sauenæringa

Fra sauenæringa er det i 2020 levert 35 søknader om støtte til 72 tiltak. De beskrevne tiltakene har en samlet kostnad på ca. 6 500 000 kr, hvorav ca. 6 000 000 er søkt støttet gjennom FKT. Det er budsjettert med 3 140 000 til sauenæringa i 2020.

Tidlig nedsanking

Søknader om tidlig nedsanking utgjør ca. 1 550 000 kr (Der dato for sankestart ikke er oppgitt, har vi beregnet 7 kr per dag og dyr i perioden 20. august til 10. september, uavhengig av oppgitt søknadsbeløp. Det gir en samlet sum på 1 557 656 kr.) I praksis sankes ikke alle dyr 20. august, vi budsjetterer med at det brukes 1 100 000 til tiltaket planlagt tidlig nedsanking. Planlagt tidlig nedsanking er et tiltak som skal baseres på tidligere års erfaringer, der sanking gjennomføres på et gitt tidspunkt pga. forventet økt skadeomfang. Det er besetninger som de siste årene har vært utsatt for tap til jerv eller bjørn som kan forvente støtte til tidlig nedsanking. Gaupe dreper normalt sau jevnt utover beitesesongen, mens kongeørn i hovedsak tar lam tidlig i beitesesongen, derfor kan en ikke forvente at tidlig nedsanking har samme tapsreducerende effekt mot gaupe og kongeørn.

Sekretariatet vil i år sikre forutsigbarhet i tilskuddsordningen til de som de siste årene har mottatt tilskudd til tidlig nedsanking, men vil samtidig varsle en innskjerping der planlagt tidlig nedsanking bare støttes der en forventer tiltagende rovvilttap sent i beitesesongen. Det vil bety at ikke alle som per nå mottar tilskudd til tidlig nedsanking, kan forvente å få dette i kommende år.

Forsinket slipp på utmarksbeite

Til dette tiltaket har sekretariatet ikke budsjettert midler i 2020. Vi vil ikke planlegge for å gi støtte til både forsinket slipp og tidlig nedsanking i samme område. Da vil beitesesongen bli svært kort. Forsinket slipp er mest aktuelt i bjørneområder, her kan det være aktuelt å støtte forsinket slipp som et akutt tiltak om en vet at det er bjørn i beiteområdet like før slipp.

Beredskapsareal

Til dette tiltaket har sekretariatet budsjettert 600 000 kroner i 2020. Det betyr at midlene må prioriteres der behovet for tidlig nedsanking og beredskapsarealer er størst. Besetninger som de siste

årene har hatt betydelige dokumenterte skader til bjørn og jerv prioriteres.

Flytte sau til mindre roviltutsatte beiteområder

Her har vi budsjettet med 570 000 kroner. De tre som har søkt støtte vil flytte sau til øyer på kysten av Troms og Finnmark, det dreier seg om flytting av ca. 2 350 sau og lam.

Hjemmebeite

Det er en søknad om støtte til hjemmebeite, søknaden gjelder noen dyr fra en større besetning som skal slippes på beite. Sekretariatet har ikke budsjettet å støtte dette.

Rovdyravvisende gjerder

Dette gjelder i hovedsak innleid hjelp til oppsett av roviltavvisende gjerder. Søknadene er fra Neiden, her var det store tap til bjørn i 2019. Sekretariatet har budsjettet med 35 000 kroner.

Planlagt utvidet tilsynsaktivitet i kombinasjon med andre tiltak

De siste årene har dette tiltaket ikke blitt støttet, da det er vurdert å ha liten tapsreducerende effekt, og at de andre tiltakene har vært mer kostnadseffektive når de støttes alene. Imidlertid har vi i år søknader fra områder som de siste årene har hatt store dokumenterte tap til jerv eller bjørn. Sekretariatet foreslår å støtte innleid hjelp til dette tiltaket i Kitdalen og i Neiden. Vi budsjetterer med 145 000 kroner.

Bruk av kadaverhund

Her har det kommet inn en søknad, denne kommer fra Kitdalen, hvor det de siste årene har vært store dokumenterte tap til jerv. Tiltaket kan bidra til at en finner kadaver tidlig i beitesesongen og slik avklarer tapsforhold og bedrer kunnskapsgrunnlaget. Sekretariatet budsjetterer å støtte dette tiltaket med 10 000 kroner.

e-bjeller/radiobjeller

Til dette tiltaket har sekretariatet budsjettet 600 000. Her vil beitelag som de siste årene har hatt store dokumenterte tap til bjørn bli prioritert. Andre søknader anbefaler vi vurderes individuelt, og at disse får dekt inntil 60 prosent av innkjøpskostnader.

Drone

Til dette tiltaket har sekretariatet ikke budsjettet midler i 2020. Det er likevel et tiltak som kan være til god nytte i saueneinga, også for å avklare tapsforhold. Fylkesmannen kan støtte innkjøp av drone med inntil 40 prosent av innkjøpskostnadene. Fylkesmannen kan støtte dronekurs med inntil 80 prosent av kursavgiften, når det gis dokumentasjon på at denne er betalt og at kurset er gjennomført.

Viltkamera

Med begrensende midler vil ikke sekretariatet budsjettere med støtte til viltkamera.

Saltsteinavleser

Dette tiltaket skal gi bedre oversikt over besetningen ved at en avleser plassert ved saltsteinen skal lese av øremerkene på dyrene, og slik kunne fortelle for eksempel om søya har lammene med seg. Sekretariatet har budsjettet å støtte dette tiltaket med 30 000 kroner.

Utbedring av sti

Hovedmålet med tiltaket er å øke ferdselen i utkanten av beiteområdet, så en har økt tilstedeværelse av mennesker, flere observasjoner og økt rapportering. Stien er tenkt tilrettelagt for stisykling og turvandring. Det skal settes opp infotavle med oppfordring til turgåere til å følge ekstra med i beiteområdet og melde fra om observasjoner. Sekretariatet vurderer at tiltaket ikke treffer tilstrekkelig godt på formålet med FKT-ordningen til at dette tiltaket kan prioriteres.

Rein, sau og rovvilt

Her er det søknader som mer indirekte retter seg mot næringen. Dette gjelder kommunale og interkommunale skadefellingslag, og andre tiltak relatert til jakt eller skadefelling av rovvilt. Videre er det tiltak som kan øke kunnskapsgrunnlaget om rovvilt eller om hvordan rovvilttap kan unngås, og det er konfliktdependente tiltak. I alt har det kommet inn 23 søknader om støtte til 28 tiltak. Omsøkt beløp er ca. 3 900 000.

Budsjettet viser en bred satsning på de kommunale og interkommunale skadefellingslagene. Det sekretariatet i denne omgang ikke har funnet midler til er skadefellingsmateriell. Dette kan imidlertid være en post for eventuelle restmidler til høsten.

Det er også en videreført satsning på sporhund og slipphund på bjørn gjennom støtte til 2. prosjektår i det treårige prosjektet effektiv skadefelling av bjørn 2020. Prosjektets mål er å ferdigstille 2-3 spesialiserte sporingsekvipasjer (godkjenning) og 2-3 løshundekvipasjer for skadefelling av bjørn i Troms og Finnmark, samt å gjennomføre målrettede kompetansetiltak for prioritert skadefellingspersonell på bjørn i Troms.

Sekretariatet har budsjettet å støtte ReinHelse som er et kurs for reindriftsutøvere som Veterinærinstituttet ønsker å holde i Troms. Kurset skal ha fokus på identifisering/oppklaring av ulike sykdommer og tapsårsaker, samt tiltak for å redusere tap ved sykdom og helseproblemer. Hovedmålet med prosjektet er: 1) å redusere tapstallene i reindriftnæringen, 2) styrke kontakten og tilliten mellom næringsaktører og forskningsmiljøene, 3) å bedre beredskapen ved å gi reindriftsutøvere bedre verktøy for å forebygge, oppklare og avgrense tap, og 4) øke kunnskapen om helse og sykdomsforekomst hos tamrein og dermed gi forskere, forvaltning og næring et bedre grunnlag for rådgivning og tiltak, og eventuelt identifisere problemstillinger som krever oppmerksomhet. Dette er et pilotprosjekt.

I år har sekretariatet ikke funnet å kunne prioritere midler til NIBIO-rapport om grensekryssende bjørn. NIBIO ønsker å lage en oversikt som forvaltning og lokalbefolkning kan bruke for å få klarhet i hvilke individer og hvordan bjørn beveger seg utfra DNA-analysene. De ønsker også å lage en oversikt, så langt som mulig over slektskapene mellom bjørnene i området Øst-Finnmark, nordre Lapland i Finland og Pechenga kommune i Russland.

Sekretariatet har heller ikke funnet å kunne prioritere støtte til utvikling av nettapplikasjon som kan telle rein ut fra dronebilder. NIBIO og NORCE skal i samarbeid med reineiere utvikle en nettapplikasjon som kan gjenkjenne og telle rein utfra dronebilder ved hjelp av kunstig intelligens.

Sekretariatet har ikke budsjettert støtte til samling om administrativ beredskap for skadefellingslagene. Vi har forstått at Jakt og Fiskesenteret på Flå dekker dette kurset gjennom midler de får direkte fra Miljødirektoratet.

Det er budsjettert med 200 000 til rovviltopplæring for naturbruksskolene i Finnmark. NIBIO Svanhovd, Stabbursdalen Naturhus og Museum, samt prosjektet «Næring og rovvilt i Finnmark» har påbegynt en prosess med å utvikle et eget opplegg spesielt tilpasset naturbrukselevne og deres skolars fagplaner. Gjennom informasjon og opplæring skal prosjektet øke elevenes bevissthet og kompetanse om rovvilt og konflikten mellom rovvilt, beitedyr og naturbruk.

Rovviltnemnda vedtok i 2018 å videreføre prosjektet Næring og rovvilt i Finnmark til ut 2020. Prosjektet har hele Finnmark som virkeområde. Prosjektleder sitter ved Stabbursnes Naturhus og Museum. Målgruppen for prosjektet er først og fremst næringsutøvere med sau og rein, kommuner, organisasjoner og lokalsamfunn som er berørt av konflikten.

Hovedmålsettingen er å bidra til å redusere skader fra rovvilt på beitedyr og på den måten redusere konflikten mellom næringsutøvelse og forvaltning av rovvilt. Denne målsettingen skal nås gjennom effektive forebyggende- og konfliktdepende tiltak, kompetanseoppbygging og informasjonstiltak. Prosjektet skal være et virkemiddel for å nå målene i forvaltningsplanen for rovvilt i region 8 (Troms og Finnmark).

Prosjektets rolle er å være et arbeidsverktøy mellom næring, samfunn, forskning, forvaltning. Være rådgiver, grasrotkontakt, skape samarbeid mellom berørte parter, styrke samarbeid mellom landbruk og reindrift på lokalplan, informere og formidle om endringer omkring økonomiske stimuleringsordninger, samt å holde næringen oppdatert ved endringer i de viktigste økonomiske virkemidlene, og om funn fra forskning. Det er budsjettert å støtte prosjektet med 750 000 kroner.

Tjenestekjøp

Region 8 er tildelt 1 800 000 kroner til tjenestekjøp. Av disse er 1 050 000 budsjettert brukt på tre hårfelleprosjekter. Det er hårfelleprosjekter i Anarjohka nasjonalpark og ved Karasjok samt et prosjekt for å engasjere elgjeger til innsamling av bjørnehår fra hårfeller. Videre er det budsjettert med 250 000 kroner til utbetalinger av dusører for rovviltmeldinger. Videre er de tenkt brukt til beredskapsordning og vakttelefon for rovviltskader, samt andre rovviltrelaterte utgifter hos Fylkesmannen, kadaver/avfallshåndtering i forvaltningsområdet for brunbjørn og til styrking av kunnskapsgrunnlaget gjennom kjøp av forskning og kartlegging.

Drift av nemnd og sekretariat

Region 8 er tildelt 1 200 000 kroner til drift av nemnd og sekretariat. I likhet med midler til tjenestekjøp kan heller ikke denne posten brukes til utbetaling av tilskudd. Posten skal dekke størstedelen av driftsutgifter for sekretariatet, samt lønn og godtgjørelse nemnda og reiseutgifter til nemnda.